

ALEXANDRU TZIGARA-SAMURCAȘ
(1872-1952)

VERONICA BARBAROȘ

S-a născut la 23 aprilie 1872, în București, în casa părinților săi Toma și Elena Tzigara, născută Samurcaș. A crescut într-o atmosferă plină de iubire, înconjurat de cărți, bucurându-se de o educație aleasă.

Obține bacalaureatul la Liceul „Matei Basarab”, apoi ca bursier al Regelui, în perioada 1892-1898, urmează cursuri de istoria artei și arheologiei la Universitatea din München (unde, în 1896, obține titlul de doctor în filosofie, specialitatea istoria artei) și Berlin. Audiază cursuri și efectuează lucrări practice la Școala de arte frumoase din Paris.

În 1900, se căsătorește cu tînăra văduvă a prințului Grigore Sturdza, Maria, născută Cantacuzino, și vor avea împreună trei copii, toți artiști talentați: Sandu Tzigara-Samurcas - poet, Maria, casatorita Berindei - violonistă și Ana, maritata Berza - pictoriță.

Drumul lui Al. Tzigara-Samurcas a fost jalonat de destinul a două instituții de o mare valoare științifică și culturală: Fundația Universitară, ctitorită de regele Carol I și care i-a purtat numele, și Muzeul de Artă Națională, căruia Al. Tzigara-Samurcas va reuși să-i adauge, în 1915, prin decretul semnat de regele Ferdinand, tot denumire de Carol I.

A condus Fundația Universitară Carol I, astăzi Bibliotecă Centrală Universitară „Carol I”, timp de 47 de ani, din 1899 (la 1 ianuarie este numit în funcția de bibliotecar) pînă în 1946. Cu începere de la 1 aprilie 1914 devine directorul Fundației, funcție pe care o va deține pînă la pensionarea sa, în decembrie 1946. Preocupat de *Importanța cărții și bibliotecilor* și de *Nevoile bibliotecilor*, propune ca „Biblioteca Fundației să fie ridicată la rangul de Bibliotecă Națională, înglobînd și Biblioteca Municipiului București”. Împreună cu Ioan Bianu, directorul B.A.R., pune bazele „Asociației Bibliotecarilor din România” (1924) și organizează prima conferință publică a acestora în Aula Fundației.

De la 1 octombrie 1906, prin decret regal, este numit director al Muzeului etnografic, de artă națională, artă decorativă și artă industrială (astăzi Muzeul Țăranului Român), timp de 40 de ani legîndu-și destinul și de colecțiile acestuia, iar

în 1908, din aprilie până în septembrie, ocupă și funcția de director al Muzeului „Th. Aman”.

În perioada 1924-1939, conduce revista „Convorbiri literare”, iar în 1926 este profesor de istoria artei la Facultatea de Litere și Filosofie din Cernăuți.

A fost decorat de doi regi: în 1914, de Regele Carol I cu medalia „Bărbăție și credință”, iar în 1926, Regele Ferdinand îl ridică la rangul de „Mare Ofițer” al „Coroanei României”.

A călătorit prin toată Europa, reprezentând România la congrese și expoziții internaționale, dar a colindat și meleagurile țării natale, încercând să adune spiritualitatea românească într-un Muzeu de Artă Națională, pe care nu-l va vedea finalizat și inaugurat.

Personalitate complexă, în care s-a îngemănat verticalitatea străbunilor cu valorile culturale europene ale vremii sale, Alexandru Tzigara-Samurcaș a fost luptătorul de care România a avut nevoie pentru a aduna și a pune în lumină frumusețea nației sale „risipită” în creații artistice; a fost patriotul care a știut cum să păstreze și să păzească patrimoniul național în vremuri de restriște.

Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”, prin Serviciul Cercetare. Metodologie, i-a dedicat cărturarului Alexandru Tzigara-Samurcaș o lucrare biobibliografică, apărută în 2004, ce conține 2905 referințe adnotate și 77 ilustrații, în 420 pagini. Aceasta poate fi consultată în colecțiile bibliotecii, cât și la adresa: <https://sites.google.com/a/bcub.ro/biblioteca-centrala-universitara-carol-i-7/home/alexandru-tzigara-samurcas---biobibliografie>

După 1945, cariera și viața lui Samurcaș iau o turnură tragică. Înlăturat de la conducerea muzeului pe care îl fondase, evacuat din casa pe care o construise, tîrît de foști subordonați prin tribunale, cu bunurile scoase la licitație publică, bolnav și umilit, moare la 1 aprilie 1952.